

Recenzja rozprawy doktorskiej Pana magistra Marcina Kantora

pt. „**WPLYW WYSILKU FIZYCZNEGO NA PROFIL SIŁOWO–
SZYBKOŚCIOWY SIATKARZY**”.

Przedłożona do recenzji rozprawa doktorska Pana Marcina Kantora dotyczy - zgodnie ze sformułowaniem w pracy problemem naukowym - „*określenia wpływu wysiłku fizycznego o charakterze izometrycznym oraz wysiłku mającego na celu uzyskanie konkretnego rezultatu (wyskok na połowę maksymalnych możliwości) na zmianę profilu siłowo-szybkościowego w dwóch grupach.*”

W odniesieniu do tak zarysowanej problematyki pragnę stwierdzić na wstępie, że temat został w mojej opinii sformułowany prawidłowo i adekwatnie do treści całej rozprawy.

Rola recenzenta nie jest łatwa; mierzę się z nią ilekroć kierowana jest do mnie prośba o opinię na temat przesłanych mi prac. Zdaje sobie sprawę, że konieczne jest zawsze znalezienie równowagi między tym co „mi się wydaje” a tym, co jest obiektywne. Nie jest to zadanie łatwe, zatem w punkcie wyjścia, przystępując do napisania swojego zdania na jakiś temat, zakładam swoją otwartość na dyskusję z autorem podczas publicznej obrony.

Mając na uwadze powyższe sugestie należy przyjąć, że mgr Marcin Kantor podjął temat bardzo oryginalny, ważny poznawczo, cenny i niezwykle aktualny.

Struktura pracy

Struktura dysertacji jest typowa dla prac z obszaru nauk o kulturze fizycznej. Pierwsza część - teoretyczna ma przybliżyć potencjalnemu czytelnikowi omawiane zagadnienia, ich tło oraz dostępny stan wiedzy na temat, któremu poświęcono pracę, co Autor tu czyni. Pod względem formalnym przedstawiona do recenzji praca stanowi oprawiony wydruk komputerowy, liczący 96 stron, podzielony na sześć numerowanych rozdziałów zaprezentowanych w klasycznej formie. Uzyskane w badaniach wyniki zamieszczono w 26 tabelach i zilustrowano 38 rycinami. Układ i strukturę pracy należy uznać za poprawny i zawierający rozdziały niezbędne dla rozpraw doktorskich.

Założenia badawcze i cel pracy

W tej części dysertacji przedstawiony został cel pracy do realizacji którego postawiono 5 pytań badawczych. Analiza problemu badawczego w oparciu o aktualny stan wiedzy

pozwoliła ustalić 5 hipotez. Mam natomiast zastrzeżenia dotyczące trybu hipotez dotyczące formy językowej ponieważ w takiej postaci wyglądają one jak wnioski. Narzędzia badawcze oparte na różnych metodach zostały dobrane prawidłowo i bardzo dokładnie opisane w tym rozdziale. Trafne jest też uzasadnienie wyboru i podjęcie tematu. Autor wskazuje, że: **„w obszarze wiedzy na temat wpływu wysiłku fizycznego na profil zależności generowanej maksymalnej siły do szybkości istnieje spory deficyt. Z punktu widzenia sportu wyczynowego ma to niebagatelne znaczenie i wiedza na ten temat może przyczynić się do dalszego wzrostu poziomu sportowego zawodników w dyscyplinach siłowo-szybkościowych i siłowo-wytrzymałościowych”**.

Osobiście jestem przekonany, że wyniki tych badań mogą posłużyć trenerom do indywidualnego programowania i planowania cykli treningowych z uwzględnieniem różnic pomiędzy zawodnikami, a także pomóc w określeniu predyspozycji poszczególnych zawodników do osiągnięcia mistrzostwa sportowego.

Tak postawione pytania i poruszany w pracy problem badawczy wskazuje na oryginalność i aktualną wagę podjętego tematu.

Materiał i metody badawcze

Jakie są oczekiwania czytelnika, który sam prowadzi badania, od rozdziału „Materiał i metody”? Oczekuje on aby sposób wykonania badań przedstawiony został na tyle jasno, by badania takie można było przeprowadzić, a następnie powtórzyć. Rozdział ten został bardzo szczegółowo rozpisany na 7 stronach rozprawy doktorskiej co świadczy o dużej skrupulatności i dokładności Autora. Z uwagi na charakterystykę materiału badawczego większość obliczeń była oparta o elementy opisu statystycznego oraz statystyki matematycznej w sposób wyjątkowy.

W przypadku badań dotyczących człowieka niezbędne jest posiadanie opinii komisji bioetycznej badań stosownej jednostki nadzorującej projekt co zostało przedstawione w tym rozdziale. Ten zaplanowany proces badawczy został zaakceptowany przez komisję bioetyczną ds. Badań Naukowych Akademii Wychowania Fizycznego im. J. Kukuczki w Katowicach.

Wyniki badań i dyskusja

Kolejne rozdziały poświęcone zostały zaprezentowaniu rezultatów badań, ich omówienie i dyskusję. Na uwagę zasługuje starannie wykonane omówienie wyników przeprowadzonych badań i odpowiednie interpretacje z dokonanych analiz statystycznych. Całość ułożona jest logicznie, a forma prezentacji jest dość przejrzysta. Przedstawienie dużej ilości wszystkich wyników badań oraz precyzyjnej ich prezentacji, znacznie ułatwia potencjalnemu czytelnikowi odbiór omawianych problemów i opisanych w tym zjawisk.

Prezentowane w pracy wyniki badań mogą mieć zastosowanie w optymalizacji procesu szkolenia oraz identyfikacji talentów w selekcji zawodników do kadr wojewódzkich oraz reprezentacji Polski. Należy jednak przeprowadzić dalsze badania, które pozwoliłyby na weryfikację uzyskanych wyników. Poczynione uwagi nie zmieniają jednak wrażenia, że Doktorant wie co badać i podąża konsekwentnie w całej pracy obraną wcześniej drogą.

Dyskusja na tle prezentowanych wyników innych autorów uwalnia nieco inwencji twórczej i pozwala na pełniejsze rozwinięcie skrzydeł. Stąd też, jakkolwiek nie jest to łatwa do napisania część, jest także bardzo ważna i niezwykle istotna w tego typu pracach. Jest to w mojej opinii newralgiczna część pracy, która wskazuje na dojrzałość i przygotowanie merytoryczne Doktoranta. Ten egzamin Kandydat na stopień doktora zdał bardzo dobrze przeplatując dyskusję wraz z prezentacją i omówieniem wyników prezentowanych badań w sposób ciągły. Rozdział ten jest przeprowadzony w sposób obszerny i poprawny, zawiera wiele interesujących informacji wyjaśniających uzyskane wyniki i konfrontujących je z badaniami innych autorów. Prowadzenie dyskusji jest ostrożne, jasne i systematyczne. Wskazuje na dobrą umiejętność oceny i interpretacji wyników.

Cały rozdział jest bezpośrednio i merytorycznie związany z zagadnieniami rozprawy co stanowi wg. mnie najlepszą część pracy.

Wnioski

Tej części nie będę szczegółowo omawiał, ponieważ w mojej opinii wnioski są trafne i czytelne odpowiadające na postawione wcześniej pytania badawcze w pracy. Wskazują one, że uzyskane wyniki nie pozostają bez istotnego znaczenia w obszarze analizowanego tematu, będąc silną przesłanką do dalszych badań i analiz w tym zakresie.

Bibliografia

Przedstawiony zbiór bibliograficzny przedstawiony na 10 stronach rozprawy w zdecydowanej większości z ostatnich 15 lat, jest dobrze dobrany i wykorzystany w całym tekście pracy.

Uwagi końcowe

1. Ryciny 9 i 10 przedstawiają, że zawodnicy po wysiłku mają zdecydowanie lepsze V, jak to jest możliwe? Zawodnicy zmęczeni są w stanie generować ruchy szybsze niż nie zmęczeni? Pytanie brzmi: jak się to ma do fizjologii wysiłku i ogólnie znanej teorii, że zmęczony zawodnik jest w stanie wykonać szybszy i lepszy wynik? Może mogło dojść do tzw. PAP przez to, że mieli za długą przerwę pomiędzy próbami (Post-Activation-Potentiation).

2. Nie rozumiem celowości wysoku na połowę maksymalnych możliwości oraz jego wpływu na zmianę profilu siłowo-szybkościowego. W przypadku seniorskiego treningu piłki siatkowej

nie powinno się pracować na 50 % siły, 50 % szybkości, gdyż nie będzie to miało odzwierciedlenia w wynikach i rozwoju zawodników. Warunek taki możemy zastosować w przypadku korekty elementów technicznych poszczególnych zawodników lub też podczas szkolenia gdy nauczymy elementów technicznych.

3. Tak naprawdę grupę kontrolną stanowiły osoby trenujące sporty o innym charakterze niż piłka siatkowa, gdyż byli to studenci AWF. Czyli grupę kontrolną dla zawodników stanowili inni, zróżnicowani zawodnicy. Pytanie brzmi jakie sporty trenowali? (nie jest w pracy podane jakie sporty trenowali?). Ponadto porównywano zawodników którzy kończą wiek juniora (średnia wieku zawodników piłki siatkowej: 17,5) i dopiero rozpoczynają treningi ukierunkowane na siłę, zestawieni zostali z zawodnikami którzy posiadają 2-3 letnie doświadczenie seniorskie (średni wiek grupy kontrolnej 22,1). Z teorii treningu wiemy, iż takie osoby są w tzw. „*innym miejscu*”. O poziomie rozwoju somatycznego i aktualnej budowie somatycznej nie ma żadnej informacji (chodzi mi o dobór procentowego obciążenia względem masy ciała w wykonanych próbach). Zawodnicy kończący wiek juniora charakteryzują się wysoką i szczupłą sylwetką z minimalną masą tłuszczową i mięśniową, gdzie generowaną siłę pozyskują z szybkości ruchów. W przypadku zawodników w kategorii seniorów siła w znacznej części uzyskiwana jest poprzez zwiększenie masy mięśniowej.

4. W przypadku stworzenia profili siłowo-szybkościowych wykorzystano jedynie próby wykonane w miejscu, a jak wiadomo zawodnicy piłki siatkowej największą siłę generują podczas ataku z rozbiegu, z tego powodu we wszystkich statystykach siatkarskich podaje się wartości zasięgu w ataku i zasięgu w bloku. Wymienione próby można więc odnieść do elementu siatkarskiego rzemiosła jakim jest blok, a nie do ogólnej oceny zawodnika piłki siatkowej.

5. Wykonanie również drugiej części protokołu wydaje się nieadekwatne do charakterystyki wysiłku w dyscyplinie jaką jest piłka siatkowa. Zawodnicy generują siłę wysoko w ciągu ułamka sekundy nie wytwarzając maksymalnego nacisku na podłoże, a wykorzystując jego sprężystość, natomiast w badaniu poddani zostali 5-cio sekundowej próbie maksymalnego nacisku. W treningu i meczu siatkarskim zmęczenie wywołane jest dużą ilością maksymalnych powtórzeń, w przypadku badania, zmęczenie wywołano poprzez wydłużenie czasu trwania maksymalnego wysiłku (do 15 sekund), co również może mieć wpływ na zniekształcenie wyników.

Podsumowując, doceniam bardzo dobre przygotowanie przeglądu literatury na podstawie którego przebiegała dalej cała rozprawa. Bardzo dobra jest również analiza statystyczna potwierdzająca założone w pracy hipotezy. Niemniej jednak proszę wyjaśnić co konkretnie praca wnosi dla praktyki trenerskiej czy zawodniczej, ponieważ na podstawie mojej, uważnej lektury wygląda jak zbiór hipotez do sprawdzenia, a nie rozwiązuje

konkretnego problemu i efekt pracy jest taki, że trenujący są lepsi od nie trenujących. Wiezę, że kompetencje, wiedza i umiejętności oraz wyjaśnienia autora pozwolą mi na dostrzeżenie walorów użytkowych i aplikacyjnych pracy.

Spoglądając na całokształt pracy Pana Marcina Kantora należy docenić wkład jaki włożył w prowadzenie procesu badawczego oraz przygotowanie rozprawy. Celem pracy trenerskiej jest m.in. odniesienie sukcesu, jednak dla każdego trenera sukces ma inną miarę. Uważam iż największym (niekoniecznie najważniejszym) sukcesem trenerów jest wykształcenie zawodników walczących o najcenniejsze trofeum jakim jest medal olimpijski. Sporty zespołowe są najtrudniejszymi do technicznej oceny sportami występującymi na świecie ze względu na swój wyjątkowy charakter. Współpraca pomiędzy zawodnikami, poruszający się obiekt (piłka), oraz przeciwnik i jego gama potencjalnych rozwiązań danej sytuacji sprawia iż ocena sprowadzająca się do prostego i jasnego wyniku jest niemożliwa, tym bardziej należy docenić próbę podjęcia jednego zagadnienia przez Doktoranta.

Dokonując oceny pracy, stwierdzam, że została ona przygotowana bardzo starannie. Uważna lektura pozwoliła mi na dostrzeżenie tylko kilku błędów językowych tzw. literówek, które wymagają poprawek.

Podsumowując stwierdzam, że istnieje konieczność kontynuowania postępowania badawczego w tym zakresie. Jestem przekonany, że Doktorant jest osobą dobrze przygotowaną pod względem merytorycznym i metodologicznym do sprostania w przyszłości temu wyzwaniu. Mam również nadzieję, że przedstawione uwagi krytyczne, z których większość ma charakter subiektywny, pozwolą choć po części zainspirować do dalszej pracy naukowo-badawczej oraz uczynić ocenianą pracę jeszcze lepszą przed złożeniem jej do druku.

Konkluzja końcowa

W moim przekonaniu praca doktorska Pana Marcina Kantora spełnia wymogi ustawowe pod względem formalnym jak i merytorycznym, co kwalifikuje Go do nadania stopnia nauk o kulturze fizycznej. Wnoszę zatem do Wysokiej Rady Wydziału Wychowania Fizycznego Akademii Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach o dopuszczenie Pana Marcina Kantora do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Wojciech Czarny

